

ประชาชนธรรมดาจะจับกุมผู้กระทำผิดได้หรือไม่

โดยปกติแล้วการจับกุมผู้กระทำผิดนั้น เป็นอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งคำว่าเจ้าพนักงานที่ว่านี้ มีความหมายกว้างขึ้นอยู่กับกฎหมายในแต่ละเรื่องนั้นจะบัญญัติให้ใครเป็นเจ้าพนักงาน เช่นเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายศุลกากร มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมความผิดเกี่ยวกับการขนสินค้าหนีภาษี เจ้าหน้าที่สรรพสามิตเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายสรรพสามิต มีอำนาจหน้าที่จับกุมความผิดเกี่ยวกับสรรพสามิตฯ เป็นต้น ส่วนตำรวจ นายอำเภอ ปลัดอำเภอนั้น จัดอยู่ในประเภทพนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่จับกุมความผิดได้ทุกประเภท แม้ว่าความผิดนั้นๆ จะมีเจ้าพนักงานโดยเฉพาะอยู่แล้วก็ตาม เช่น ความผิดตามกฎหมายศุลกากร กฎหมายสรรพสามิต ตำรวจ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ก็ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมได้

สำหรับประชาชนหรือที่เรียกว่าราษฎรธรรมดา นั้น โดยปกติ ไม่มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมผู้ใดได้ เพราะประชาชนธรรมดาไม่ได้เป็นเจ้าพนักงาน

แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายไม่ได้ห้ามเด็ดขาดตายตัวว่ามีให้ประชาชนธรรมดาจับกุมผู้กระทำผิดโดยสิ้นเชิง บทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นไว้ให้ประชาชนธรรมดามีอำนาจที่จะจับกุมผู้กระทำผิดได้เฉพาะในบางกรณีดังต่อไปนี้เท่านั้น

1. เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ

กรณีนี้จะต้องเป็นเรื่องที่มีหมายจับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะมีความผิดฐานใดก็ตามและเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามกฎหมายหรือจับตามหมายจับนั้น ได้ร้องขอให้ประชาชนธรรมดาช่วยจับกุมผู้กระทำผิดที่หมายจับระบุไว้ ข้อนี้ต้องพึงระวังให้ดีๆ ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานจะจับกุมโดยไม่มีหมายจับ แม้เจ้าพนักงานจะร้องขอให้ประชาชนธรรมดาช่วยจับ ประชาชนธรรมดาก็ไม่มีอำนาจในการจับกุม

มีข้อสังเกตว่า คำร้องขอของเจ้าพนักงานเช่นนี้ ไม่ถือเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงาน ดังนั้นประชาชนผู้ได้รับคำร้องขอจะปฏิบัติตามคำร้องขอนั้นหรือไม่ก็ได้

2. เมื่อพบการกระทำซึ่งหน้าเฉพาะความผิดประเภทที่กฎหมายระบุไว้

กรณีนี้ประชาชนผู้พบการกระทำผิดนั้น สามารถเข้าทำการจับกุมได้ทันทีโดยไม่ต้องคอยให้เจ้าพนักงานร้องขอ อย่างไรก็ตาม อำนาจในการจับกุมของประชาชนธรรมดา ตาม ข้อ 2 นี้ ค่อนข้างจะมีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะแต่ความผิดประเภทที่ระบุไว้ในท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น และต้องเป็นกรณีที่พบการกระทำผิดซึ่งหน้าอีกด้วย ซึ่งเงื่อนไขข้อนี้นับว่าเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อยสำหรับผู้ไม่เคยเรียนกฎหมายมาก่อน เพราะจะไม่ทราบความหมายแค่ไหน เพราะถ้อยคำนี้เป็นคำทางกฎหมาย ซึ่งมีความหมายเฉพาะไม่จำเป็นต้องนำมาเขียนในที่นี้ แต่จะขอแนะนำเอาความผิดซึ่งหน้าที่ระบุอยู่ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะที่พบอยู่เสมอเพื่อเป็นแนวทางในการจดจำ ได้แก่ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขัง ความผิดต่อศาสนา ความผิดปลอมแปลงเงินตรา การก่อการจลาจล ช่มชู้ การทำข่าเรา ทำร้ายร่างกาย ฆ่าคนตาย หน่วงเหนี่ยวกักขัง ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ เป็นต้น

3. เมื่อประชาชนผู้เป็นนายประกันผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ได้หลบหนีประกัน หรือจะหลบหนีประกัน

โดยเฉพาะเมื่อไม่สามารถจะขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานให้จับกุมได้ทันเวลาที่เท่านั้น การจับกุมประชาชนธรรมดา ตามที่กล่าวมาทั้ง 3 กรณีนี้เป็นเพียงอำนาจตามกฎหมายที่จะจับกุมได้เท่านั้น ไม่ใช่เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และถ้าเป็นกรณีอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ ประชาชนธรรมดาก็ไม่มีอำนาจทำการจับกุมผู้กระทำความผิดได้เลย

ผลทางกฎหมาย

กรณีที่ประชาชนธรรมดาที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดได้ดังกล่าวมาในข้อ 1-3 นี้ ประชาชนผู้ทำการจับกุมย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเช่นไม่มีความผิดฐานทำให้ผู้ถูกจับเสื่อมเสียชื่อเสียงเสรีภาพหรือหากผู้จะถูกจับนั้น ต่อสู้ขัดขวางประชาชน ผู้จับก็มีอำนาจใช้กำลังป้องกันตนได้พอสมควรแก่เหตุ

ในทำนองกลับกัน ถ้าเป็นกรณีไม่มีอำนาจจับกุมได้ตามกฎหมาย ผู้จับก็ต้องมีความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ และอาจมีความผิดฐานอื่นติดตามมากมาย เช่น บุกรุก ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ เป็นต้น

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงยุติธรรม,กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน [Online] , แหล่งที่มา : http://www.moj.go.th/media/k2/attachments/13_8.pdf [วันที่สืบค้น 27 ธันวาคม 2559]

ภาพประกอบจาก : <http://www.gfcom.info/newspost/ch1/page3.htm>

Author : PenquinO

Subject : ความสัมพันธ์ของตำรวจกับโจร

Posted : 13 มีนาคม 2015 at 18 : 57

จัดทำโดย : นางสาวดารารวรรณ แสงฉวัลย์ นิตกร 6 กองนิติการ ฝ่ายกฎหมายและที่ดิน